

Черепашача графіка у вебпереглядачі

Використання середовища програмування JavaScript Turtle Graphics Library

Передмова

JavaScript Turtle Graphics Library - це середовище програмування, до складу якого входять:

- JavaScript-бібліотека TurtleGL.js, яка містить базовий набір інструментів для програмування Черепашачої 2D-графіки (Turtle Graphics) у вебпереглядачі, використовуючи об'єктоорієнтований підхід;
- застосунок Інтерактивна мапа, який є зручним інструментом для створення прототипів зображень.

Мета створення середовища JavaScript Turtle Graphics Library - навчання основам програмування на прикладі роботи з Черепашачою 2D-графікою у вебпереглядачі, використовуючи мову програмування JavaScript і можливості бібліотеки [p5.js](#).

Версія посібника у формі інтерактивного покрокового підручника опублікована [ТУТ](#).

Приєднання бібліотеки TurtleGL.js

Бібліотека TurtleGL.js використовує засоби бібліотеки p5.js. Для приєднання бібліотеки TurtleGL.js до проєкту, оберіть один із запропонованих способів:

1. В онлайн-редакторі [editor.p5js.org](#) файл бібліотеки TurtleGL.js необхідно приєднати у файлі index.html перед файлом ескізу sketch.js.
2. У разі локальної розробки [завантажити](#) зразок проєкту p5.js, у який приєднати файл бібліотеки TurtleGL.js у файлі index.html перед файлом ескізу sketch.js.
3. В онлайн-редакторі [CodePen](#): -- перейти у вкладку JS; -- натиснути на зображення шестерні; -- у розділі Add External Scripts/Pens у рядку пошуку знайти й обрати p5.js; -- у розділі Add External Scripts/Pens натиснути на кнопку +add another resource та у рядку, що з'явився, додати посилання на файл бібліотеки TurtleGL.js; -- зберегти зміни, натиснувши кнопку Save & Close (для зареєстрованих користувачів), інакше - кнопку Close.
4. В онлайн-середовищі [Replit](#) при створенні нового Repl необхідно обрати шаблон p5.js, відвантажити файл бібліотеки TurtleGL.js у створений Repl і приєднати файл бібліотеки у файлі index.html перед файлом ескізу script.js.
5. В онлайн-середовищі [OpenProcessing](#) у створений ескіз за допомогою розділу FILES відвантажити файл бібліотеки TurtleGL.js. Перейшовши у розділ SKETCH і обравши режим (MODE) HTML/CSS/JS, приєднати відвантажений файл бібліотеки у файлі index.html перед файлом ескізу mySketch.js.
6. Використати [p5js-widget.pp.ua](#) - простий онлайн-редактор, створений на основі [p5.js-widget](#) - інструменту для вбудовування на сторінки сайтів редактора для запуску і редагування ескізів p5.js. У цей редактор бібліотека TurtleGL.js вже інтегрована і готова до використання.

Для належної роботи застосунків, які запускаються локально, необхідно використовувати [локальний вебсервер](#). Вебсервер запускається із каталогу, у який був розпакований завантажений архів зі зразком проєкту. У цьому разі, щоб переглянути свої ескізи, необхідно перейти у вебпереглядачі за адресою `http://localhost:port/empty-example/index.html`, де `port` - номер порту.

Бібліотека `TurtleGL.js` реалізована у вигляді єдиного файлу, який можна завантажити у розділі [Початковий код бібліотеки TurtleGL.js](#).

Бібліотеку `TurtleGL.js` також можна використовувати у форматі [ескізу](#) (за потреби зробити `FORK` ескізу). У цьому разі жодних підключень бібліотеки виконувати не потрібно.

Застосунок Інтерактивна мапа

Для зручності роботи з бібліотекою `TurtleGL.js` створений застосунок `Інтерактивна мапа`, за допомогою якого можна:

- відстежувати, фіксувати на полотні та, за потреби, зберігати координати Черепашки у текстовий файл;
- зберігати у файл полотно з малюнком;
- змінювати властивості Черепашки/олівця (колір, форму, розмір, кутову орієнтацію Черепашки, товщину і колір олівця).

Застосунок `Інтерактивна мапа` опублікований:

- у форматі окремої [вебсторінки](#);
- у форматі [ескізу](#) (за потреби зробити `FORK` ескізу).

Використання бібліотеки `TurtleGL.js`

Початкові налаштування

У блоці `setup()` записуємо функцію `createCanvas(windowWidth, windowHeight)` для створення полотна, де `windowWidth` і `windowHeight` - це системні змінні, що містять значення ширини і висоти внутрішнього вікна (тобто вікна перегляду, у якому вебпереглядач «малює» вебсторінку) відповідно, і викликаємо `myCode()` - це назва блоку, в якому записані інструкції для Черепашки.

```
let t;  
  
function setup() {  
  createCanvas(windowWidth, windowHeight);  
  myCode();  
}
```

Значення розмірів полотна, які за стандартним налаштуванням використовує функція `createCanvas()` (коли викликається без аргументів) - `200x200` пікселів. За потреби можна створити полотно будь-якого розміру, зазначивши у `createCanvas()` відповідні значення розмірів ширини й висоти.

Також на початку у коді оголошуємо ім'я для майбутньої Черепашки - `t`.

Ім'я для Черепашки можна обрати на свій задум.

Блок `myCode()` має такий вигляд:

```
function myCode(){  
    // інструкції для Черепашки  
}
```

Усі інструкції для керування Черепашкою записуємо у блоці `myCode()`. Назву цього блоку можна змінити на свій задум.

Завжди першою інструкцією у блоці `myCode()` є інструкція зі створення об'єкта Черепашки з певним ім'ям (наприклад, `t`), оголошеним раніше:

```
function myCode(){  
    t = new Turtle();  
}
```

Отож, Черепашка отримала своє ім'я `t`. Тепер усі інструкції для Черепашки необхідно записувати у вигляді `t.інструкція`.

Координатна сітка

Якщо необхідно створити координатну сітку на полотні, у блоці `myCode()` до Черепашки з ім'ям `t` застосовуємо інструкцію `grid()`:

```
function myCode(){  
    t = new Turtle();  
    t.grid();  
}
```

Інструкція `grid()` використовує три параметри із такими значеннями за стандартним налаштуванням:

- крок сітки - `50` пікселів,
- колір сітки - [Platinum](#),
- колір осей - [Cerulean](#).

Значення кольору записується як рядок в одному із форматів: `"red"` (назва), `"#fddfd90"` (шістнадцяткове значення), `"rgb(11, 156, 78)"` (значення червоної, зеленої, синьої складових), `"rgba(45, 145, 67, 0.5)"` (значення червоної, зеленої, синьої складових і прозорості).

Значення за стандартним налаштуванням використовуються тоді, коли `grid()` викликається без аргументів, як у прикладі вище. За потреби `grid()` можна викликати із користувацькими значеннями, зазначивши їх у дужках у вказаному порядку. Наприклад:

```
function myCode(){  
    t = new Turtle();  
    t.grid(30, "rgba(43, 41, 70, 0.5)", "#ff9800"); // Space cadet, Orange peel  
}
```

Використовуючи інструкцію `setStepGrid(step)` перед малюванням сітки, можна окремо встановити крок сітки `step`, а за допомогою інструкції `getStepGrid()` можна отримати поточне значення кроку сітки.

Відображення Черепашки, інформаційна панель та компас

За стандартним налаштуванням на полотні відображається інформаційна панель з даними про:

- стан Черепашки (кутову орієнтацію, поточні координати),
- стан олівця (на полотні чи піднятий),
- координати вказівника миші.

А у правому нижньому куті полотна увімкнений компас, який вказує напрямок і значення кутової орієнтації Черепашки.

За відображення вищезгаданих елементів інтерфейсу відповідають інструкції, які записуються у блоці `draw()`

```
function draw() {  
  t.place();  
  t.compass();  
  t.dashboard();  
}
```

і використовуються для таких цілей:

- `place()` - показати Черепашку на полотні у її поточних координатах. Цю інструкцію рекомендується завжди використовувати.
- `compass()` - показати компас.
- `dashboard()` - показати інформаційну панель.

Також на екрані можна відобразити ім'я розробника: у блоці `draw()` розмістити інструкцію `t.creator()`.

Черепашка і p5.js

На полотні поруч з Черепашкою можна створювати зображення, використовуючи інструменти бібліотеки [p5.js](#).

Виклики функцій `p5.js` для цих цілей записуються усередині функцій `draw()` і `setup()`. Зверніть увагу, що за стандартним налаштуванням, початок координат `(0, 0)` у бібліотеці `p5.js` розташований у лівому верхньому куті полотна.

Початок координат `(0, 0)` для Черепашки міститься в центрі полотна. За таких умов, одночасно відстежувати координати Черепашки та координати для побудови фігур складно.

У цьому разі інструкції для Черепашки та код для побудови фігур за допомогою інструментів бібліотеки `p5.js` можна записувати у блоці `myDraw()` (за потреби назву блоку можна змінити на іншу) між коментарями `// початок коду для фігур` і `// кінець коду для фігур`, а виклик `myDraw()` помістити у блоці `draw()`:

```
function draw() {  
  myDraw();  
  t.place();  
  t.compass();  
  t.dashboard();  
}  
  
function myDraw(){  
  push();  
  translate(width / 2, height / 2);
```

```

scale(1, -1);

// початок коду для фігур
let [x, y] = t.getPosition();
stroke(208, 85, 163); // Mulberry
fill(255, 0);
circle(int(x), int(y), 100);
// кінець коду для фігур

pop();
}

```

За допомогою виразу `let [x, y] = t.getPosition();` можна отримати поточні координати Черепашки з ім'ям `t` в координатній сітці, початок координат якої міститься в центрі полотна, і, за потреби, використати для побудови зображень фігур та створення анімаційних ефектів за допомогою інструментів бібліотеки `p5.js`.

У разі використання функції `background()` із бібліотеки `p5.js`, варто правильно зазначити місце її виклику у коді, щоб уникнути небажаного зафарбовування всього полотна. Таким місцем розташування виклику функції `background()` може бути тіло функції `myDraw()`.

Між коментарями `// початок коду для сітки і тла полотна` і `// кінець коду для сітки і тла полотна` також можна розмістити виклик інструкції для малювання сітки на полотні, коли необхідно одночасно використовувати й кольорове полотно, і координатну сітку.

```

function myDraw(){
  // початок коду для сітки і тла полотна
  background(70, 77, 119); // YInMn Blue
  t.grid(30, "rgba(43, 41, 70, 0.5)", "#ff9800"); // Space cadet, Orange peel
  // кінець коду для сітки і тла полотна

  push();
  translate(width / 2, height / 2);
  scale(1, -1);

  // початок коду для фігур
  let [x, y] = t.getPosition();
  stroke(208, 85, 163); // Mulberry
  fill(255, 0);
  circle(int(x), int(y), 100);
  // кінець коду для фігур

  pop();
}

```

Завдяки тому, що виклик функції `background()` у тілі функції `myDraw()` розміщений найпершим, зафарбовування полотна не буде впливати на результати викликів інших функцій для малювання фігур.

Багато Черепашок

Для створення двох (або більше) Черепашок, необхідно оголосити їхні імена та створити їх із цими іменами:

```
let t1, t2;

function setup() {
  createCanvas(windowWidth, windowHeight);
  myCode();
}

function myCode(){
  t1 = new Turtle();
  t2 = new Turtle();
}
```

Відображення на полотні створених Черепашок відбувається за допомогою виклику інструкцій `place()` для кожної із них у блоці `draw()` :

```
function draw() {
  t1.place();
  t2.place();
}
```

Відповідно інструкції для різних Черепашок записуються у форматі `t1.інструкція` , `t2.інструкція` і т. д.

У режимі кількох Черепашок інформаційна панель і компас показують дані для одного екземпляра Черепашки, для якого вони викликаються.

Зміна розмірів вікна полотна/вебпереглядача

При зміні розмірів вікна полотна/вебпереглядача усі елементи інтерфейсу залишаються на своїх місцях і з'являються смуги прокручування. Щоб ці елементи налаштувалися відповідно до нових розмірів, необхідно оновити вебсторінку. За потреби, перед цим збережіть свій код.

Якщо ви працюєте з інтерактивною мапою, спочатку встановіть розміри вікна вебпереглядача, а потім оновіть вебсторінку, щоб елементи інтерфейсу налаштувалися відповідно до нових розмірів.

Інструкції

Рух

*Рух Черепашки відбувається **без анімації**, тобто виконуються усі записані інструкції і Черепашка відразу розташовується на полотні у точці з кінцевими координатами.*

Після запуску Черепашка з'являється на полотні:

- у точці з координатами `(0, 0)` (центр полотна),
- "дивиться" праворуч,
- має початкову кутову орієнтацію, що вимірюється у градусах, `0°` .

Інструкція	Опис
<code>forward(distance)</code>	Перемістити Черепашку вперед на відстань <code>distance</code> , у напрямку, куди "дивиться" Черепашка.

back(distance)	Перемістити Черепашку назад на відстань distance, у протилежний бік напрямку її руху.
goto(x, y)	Перемістити Черепашку в точку з координатами (x, y).
home()	Перемістити Черепашку в точку з координатами (0, 0) (центр полотна) і встановити початкову кутову орієнтацію.
left(angle)	Повернути Черепашку ліворуч на кут angle, де angle - число (ціле чи з рухомою крапкою). Якщо значення кута angle додатне, то Черепашка повертається на це значення кута проти годинникової стрілки (кутова орієнтація стає angle), якщо від'ємне - Черепашка повертається за годинниковою стрілкою на це значення кута (кутова орієнтація стає $360 - \text{abs}(\text{angle})$, де $\text{abs}(\text{angle})$ - значення angle по модулю).
right(angle)	Повернути Черепашку праворуч на кут angle, де angle - число (ціле чи з рухомою крапкою). Якщо значення кута angle від'ємне, то Черепашка повертається на це значення кута проти годинникової стрілки (кутова орієнтація стає angle), якщо додатне - Черепашка повертається за годинниковою стрілкою на це значення кута (кутова орієнтація стає $360 - \text{abs}(\text{angle})$, де $\text{abs}(\text{angle})$ - значення angle по модулю).
setHeading(angle)	Встановити кутову орієнтацію Черепашки на кут angle, де angle - число (ціле чи з рухомою крапкою). Якщо значення кута angle додатне, то Черепашка повертається на це значення кута проти годинникової стрілки (кутова орієнтація стає angle), якщо від'ємне - Черепашка повертається за годинниковою стрілкою на це значення кута (кутова орієнтація стає $360 - \text{abs}(\text{angle})$, де $\text{abs}(\text{angle})$ - значення angle по модулю).

Черепашка

Інструкція	Опис
getPosition()	Отримати поточні координати Черепашки у вигляді масиву [x, y].
getHeading()	Отримати поточну кутову орієнтацію Черепашки.
setShape(shape)	Встановити форму shape для Черепашки. shape може набувати значень: "blank" (невидимість), "circle", "square", "triangle". За стандартним налаштуванням форма Черепашки "triangle".
setShapeSize(s)	Встановити розмір s для форми Черепашки. За стандартним налаштуванням мінімальний розмір - 1, максимальне значення - 20.
showTurtle()	Зробити Черепашку видимою.
hideTurtle()	Зробити Черепашку невидимою.
clr()	Очистити полотно. Черепашка залишається у поточній точці, її кутова орієнтація зберігається.

Олівець

Якщо олівець на полотні, при зміні координат Черепашка малюватиме лінію.

Інструкція	Опис
penUp()	Підняти олівець.
penDown()	Опустити олівець на полотно. За стандартним налаштуванням олівець на полотні.
setPenSize(s)	Встановити у пікселях товщину лінії олівця на s. За стандартним налаштуванням товщина лінії олівця 1 піксель.

Колір

Значення кольору записується як рядок в одному із форматів: "red" (назва), "#fdfd90" (шістнадцяткове значення), "rgb(11, 156, 78)" (значення червоної, зеленої, синьої складових), "rgba(45, 145, 67, 0.5)" (значення червоної, зеленої, синьої складових і прозорості).

Інструкція	Опис
setColor(c, f)	Встановити колір c для олівця та колір заливки f для зафарбовування фігур. За стандартним налаштуванням колір олівця - чорний, колір заливки - прозорий. Для встановлення лише кольору олівця інструкція використовується з одним параметром: setColor(c) .
setBgColor(c)	Встановити колір c для тла полотна. За стандартним налаштуванням - білий.
setFillColor(f)	Встановити колір заливки f для зафарбовування фігур. За стандартним налаштуванням заливка прозора.
beginFill()	Увімкнути зафарбовування фігури поточним кольором заливки.
endFill()	Вимкнути зафарбовування фігури поточним кольором заливки.

Фігури

Інструкція	Опис
oval(r, e)	Намалювати коло чи еліпс. Якщо параметри r і e набувають однакових значень, то Черепашка малює коло зі значенням радіуса, що дорівнює r. У разі різних значень r і e - отримуємо еліпс.
polygon([[x1, y1], [x2, y2], [x3, y3], ...])	Намалювати багатокутник за координатами вершин x1, y1, x2, y2, x3, y3, ... (за годинниковою стрілкою).

Текст

Інструкція	Опис
write("txt", {horizontal: A, vertical: B})	Написати текст "txt" у поточній позиції Черепашки. Об'єкт {horizontal: A, vertical: B} використовується для вирівнювання тексту, де A може набувати значень LEFT, CENTER або RIGHT, а B - TOP, BOTTOM, CENTER або

<code>B}, {font: C, size: D, style: E})</code>	BASELINE. Об'єкт <code>{font: C, size: D, style: E}</code> визначає шрифт, розмір тексту і стиль відповідно, а саме: <code>C</code> може набувати значень <code>Arial</code> , <code>Times</code> , <code>Verdana</code> тощо, <code>D</code> - ціле число, <code>E</code> може набувати значень <code>NORMAL</code> , <code>ITALIC</code> , <code>BOLD</code> , <code>BOLDITALIC</code> .
--	--

За стандартним налаштуванням текст є порожнім рядком і має такі параметри: вирівнювання `{horizontal: CENTER, vertical: CENTER}` і шрифту `{font: "sans-serif", size: 12, style: NORMAL}`.

Розробка

Для розробки бібліотеки `TurtleGL.js` та застосунку `Інтерактивна мапа` використовувалась мова програмування `JavaScript` та застосовувались інструменти бібліотеки [p5.js](#).

Початковий код бібліотеки `TurtleGL.js`

Початковий код бібліотеки `TurtleGL.js` зберігається в єдиному файлі, який можна завантажити [ТУТ](#).

Ліцензія

Використання бібліотеки `TurtleGL.js` визначається умовами ліцензії `GNU General Public License (GPL) version 3`.

Код бібліотеки `TurtleGL.js` можна вільно і безкоштовно копіювати, розповсюджувати і змінювати на свій задум.